

Správa o stave školstva na Slovensku

13. júna 2013

Štruktúra správy

- Správa pozostáva z dvoch samostatných kapitol
 - prvá sa zaoberá regionálnym školstvom (ale aj prípravou budúcich učiteľov na vysokých školách)
 - druhá sa zaoberá vysokým školstvom
- Okrem toho sú informácie podrobnejšie analyzované, zozbierané v štyroch samostatných prílohách
 - Prvá príloha sa zaoberá regionálnym školstvom
 - Druhá príloha sa zaoberá vysokým školstvom
 - Tretie prílohe je prierezová a je venovaná výdavkom na vzdelávanie
 - Štvrtá príloha sa zaoberá špecifikami financovania regionálneho školstva (originálne/prenesené kompetencie)

Strategický cieľ

Efektívne fungujúce vysoké školstvo tvoriace súčasť európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania EHEA a európskeho výskumného priestoru ERA, poskytujúce vysokoškolské vzdelávanie s kvalitou zodpovedajúcou medzinárodným štandardom, dostupné pre všetkých občanov, ktorí oň prejavia záujem a preukážu predpoklady na jeho úspešné absolvovanie, tvoriace jadro výskumného potenciálu Slovenska v oblasti základného výskumu a v oblasti aplikovaného výskumu a vývoja a motor rozvoja spoločnosti a regiónov Slovenska.

1. Čiastkový cieľ

- **Dostatočne financované a efektívne fungujúce vysoké školstvo systémovo podporujúce kvalitu plnenia poslania vysokých škôl**
 - Spôsob alokácie verejných zdrojov a ich objem a spôsob využívania inštitucionálnych zdrojov
 - Inštitucionálna autonómnosť
 - Spoločenská zodpovednosť a napĺňanie verejného záujmu

Celkové výdavky

- Cieľ je, aby v roku 2020, predstavovali verejné výdavky na vzdelávanie na úrovni 6 % HDP
- Celkové výdavky na vzdelávacie inštitúcie v roku 2009 ako podiel na HDP

Rok 2009	OECD	EU 21	SK	V3	SK/OECD (%)
VŠ vzdelávanie	1,6	1,4	0,9	1,2	59,8
Spolu	6,2	5,9	4,7	5,1	76,2

- Miera súkromných výdavkov bola v roku 2009 porovnateľná s priemerom EU 21 (0,3 % HDP)
- Otázka konsolidácie verejných financií, hospodárska kríza, celkové nastavenie daňového systému, príjmov a výdavkov

Efektívnosť výdavkov

- V súčasnosti ministerstvo vytvára pravidlá a motivácie (metodika financovania), je skôr **v pasívnej úlohe**
 - Neriadené zvyšovanie kapacity na strane verejných vysokých škôl / vstup súkromných vysokých škôl
 - Masifikácia vzdelávania aj na druhom stupni vysokoškolského vzdelávania
 - Individuálny záujem občana, kontra identifikovaný celospoločenský dopyt
- Cieľ je **aktívnejší štát**/ministerstvo pri alokácii zdrojov, formulovaní „dopytu“, ktorý bude zabezpečovaný z verejných zdrojov
 - Aktuálnym problémom nebude otázka, kde umožniť zvýšenie kapacity, ale kde ju znížiť (demografia)

Inštitucionálna autonómnosť

- Súčasný zákon detailne upravuje akademickú obec a akademickú samosprávu (počty členov, funkčné obdobia, ...)
- Vo všeobecnosti sa predpokladá, že autonómne inštitúcie, vedia lepšie optimalizovať vnútorné procesy (náklady), a ľahšie sa prispôsobujú aktuálnym výzvam
- Zámerom je **posilňovať inštitucionálnu autonómnosť**, otvorenými otázkami sú:
 - Čo znamená, že inštitúcia je autonómna (akademická samospráva ≠ inštitucionálna autonómnosť) ?
 - Je akademická komunita pripravená na inštitucionálnu autonómnosť (napr. potreba úpravy postavenia fakúlt, systém odmeňovania)?
 - V akom postavení má byť manažment vysokej školy, komu sa má zodpovedať a kto ho má kontrolovať/vyberať (osobitne na verejných vysokých školách)?

2. Čiastkový cieľ

- **Kvalitný, spoločensky rešpektovaný a primerane odmeňovaný vysokoškolský učiteľ a výskumný pracovník**
 - Spôsob výberu zamestnancov vysokých škôl
 - Je otázne, nakoľko výberové konania na miesta vysokoškolských učiteľov napĺňajú svoj cieľ
 - Zverejňujú vysoké školy ponuky na obsadenie miesta aj v zahraničí? Majú tak robiť, ak chceme byť súčasťou EHEA, ERA?
 - Systém odmeňovania
 - V súčasnosti na verejných vysokých školách sú základom odmeňovania centrálné určené jednotné platové tabuľky, ale „cena“ vysokoškolského učiteľa v rôznych oblastiach vzdelávania je rôzna, osobitne z hľadiska možností uplatnenia mimo akademickej sféry, má mať možnosť verejná vysoká škola určovať si vlastné pravidlá odmeňovania?

2. Čiastkový cieľ (pokr.)

- Akademická kariéra
 - V súčasnosti máme kombinovaný systém titulov docent a profesor a funkčných miest vysokoškolských učiteľov
 - Získanie titulu je nutnou podmienkou kariérneho rastu, nie postačujúcou. Nebolo by efektívnejšie, aby vysokoškolský učiteľ prechádzal len konkurzom a vedecké rady by sa mohli viac venovať podpore rozvoja tvorivej činnosti na vysokých školách?
 - Vysokoškolský učiteľ má mať vytvorené podmienky na svoj profesijný rast, vrátane podpory pri skvalitňovaní vzdelávania, ktoré zabezpečuje

3. Čiastkový cieľ

- **Vysoké školstvo poskytujúce vzdelávanie spĺňajúce medzinárodné štandardy a tvoriace súčasť európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania EHEA**
 - Systém zabezpečovania kvality v činnosti vysokých škôl
 - V súčasnosti sa nachádzame v prechode medzi systémom akreditácie jednotlivých činností (akreditácia študijných programov) a udeľovaním všeobecnejších oprávnení, ktoré sú podmienené funkčnými vnútornými procesmi zabezpečujúcimi kvalitu jednotlivých činností a jej monitorovanie
 - Cieľom je posilňovanie dôvery v schopnosť inštitúcie správne sa rozhodovať a aktívne odstraňovať problémy v jej činnostiach – dôraz na rozvoj vnútorných systémov zabezpečovania kvality, zvyšovania autonómnosti, s externou podporou najmä vo forme evalvácie

3. Čiastkový cieľ

- Podpora internacionalizácie vysokoškolského vzdelávania
 - V súčasnosti existujú rôzne grantové schémy a možnosti na podporu mobility a spolupráce, ktorých vzťah nie je vzájomne vyjasnení, je to riziko duplicity niektorých výdavkov, či rozptylu malej sumy financií na rôzne ciele
 - Cieľom je pripraviť ucelenú **stratégiu internacionalizácie** vzdelávania, s jasnými cieľmi a podporou, Slovensko je malé, medzinárodná konkurencia veľká, efektívne je skôr zamerať sa na menej cieľov a podporu spoločných iniciatív
- Dokončenie zmien v externej forme štúdia
 - Kľúčová je úloha akreditácií študijných programov v rámci komplexných akreditácií činností vysokých škôl

4. Čiastkový cieľ

- **Vysoké školstvo dostupné pre všetkých občanov, ktorí oň prejavia záujem a preukážu predpoklady na jeho úspešné absolvovanie**
 - V roku 2011 podiel novoprijatých na vysokoškolské štúdium 1. stupňa vo veku do 19 rokov bol 22,7 % na počte 19-ročných; podiel novoprijatých bez zohľadnenia veku bol 62,2 % na populácií 19-ročných
 - Aktuálnym dlhodobým cieľom je, aby 40 % populácie vo veku 30-34 rokov malo vysokoškolské vzdelanie (stačí prvého stupňa)
 - Vysokoškolské vzdelávanie v súčasnosti nie je vnímané ako nedostupné, skôr naopak, nie sú indikované konkrétne sociálne skupiny, ktoré by mali problém s prístupom k vysokoškolskému štúdiu, z časti to môže byť problém chýbajúcich analýz
 - Z hľadiska zefektívňovania činností sa otvára otázka poskytovania sociálnych štipendií a systému poskytovania príspevkov na ubytovanie
 - Za dôležité považujeme posilniť úlohu vysokých škôl pri vytváraní podmienok na plnohodnotné uplatnenie občanov so špecifickými potrebami

5. Čiastkový cieľ

- **Vysoké školstvo tvoriace jadro výskumného potenciálu Slovenska v oblasti základného výskumu a v oblasti aplikovaného výskumu a súčasť európskeho výskumného priestoru ERA**
 - Podiel výdavkov na výskum a vývoj v sektore vysokých škôl vzrástol z hodnoty 13,2 % v roku 2003 na 27,6 % v roku 2010, pri nominálnom náraste výdavkov z 232 mil. € na 416 mil. €

5. Čiastkový cieľ

- Zabezpečenie kontinuity ľudských zdrojov
 - Posilňovanie zodpovednosti a autonómnosti vysokej školy pri doktorandské štúdium – štipendiá doktorandov
 - Úprava a cielená podpora pozícií post-doktorandov
 - Vzdelávanie doktorandov nie len ako príprava na akademickú kariéru (start-up firmy, manažérske vzdelávanie, podpora pri orientácií na podnikanie a pod.)
- Lepšie zohľadňovať a „merať“ kvalitu tvorivej činnosti
- Podpora medzinárodnej spolupráce (internacionalizácia)
- Cielený rozvoj v niektorých oblastiach
 - Dôležité bude nastavenie jasných pravidiel, aby menej „výkonné“ oblasti, neboli preferované pred oblasťami, v ktorých dosahujeme medzinárodne porovnateľné výsledky

6. Čiastkový cieľ

- **Vysoké školstvo reagujúce na aktuálne a očakávané potreby spoločenskej a hospodárskej praxe a predstavujúce motor rozvoja spoločnosti a regiónov Slovenska**
- Tri základné okruhy:
 - Celospoločenské problémy (hospodárska kríza, riešenie problematiky sociálne vylúčených komunit, nezamestnanosť)
 - Regionálne špecifické problémy (regionálny rozvoj, regionálne špecifické problémy, vysoká škola ako súčasť komunity)
 - Spolupráca so súkromným sektorom – inovácie, inkubátory, špecializované pracoviská vysokých škôl,...
- V súčasnosti to vnímame skôr ako otázku motivácie (zohľadnenie v systéme financovania), podpory evalvácie a šírenia príkladov dobrej praxe

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA,
VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- Správa je predložená na verejnú diskusiu do 30. júna 2013

<http://www.minedu.sk/sprava-o-stave-skolstva-na-slovensku-na-verejnu-diskusiu/>

Vaše podnety, pripomeinky a návrhy k správe môžete zaslať na

sprava2013@minedu.sk